



Ministry of Industry and Trade



Federal Ministry
for Economic Affairs
and Climate Action

THỊ TRƯỜNG CÁC-BON VÀ CÔNG CỤ ĐỊNH GIÁ CÁC-BON TẠI VIỆT NAM

TS. Nguyễn Phương Nam

Chuyên gia khí hậu

Công ty Tư vấn & Dịch vụ Đổi mới khí hậu

Klinova

Hà Nội, ngày 30.11.2022



Nội dung:

1. **Khái niệm thị trường trao đổi tín chỉ Cácbon**
2. **Nguyên tắc xây dựng thị trường trao đổi tín chỉ Cácbon**
3. **Chính sách của Việt Nam liên quan đến thị trường trao đổi tín chỉ Các-bon**
4. **Khuyến nghị**



KHÁI NIỆM THỊ TRƯỜNG CÁC-BON

Thị trường giao dịch tín chỉ Các-bon

- Để đạt mục tiêu cắt giảm phát Khí nhà kính (KNK) toàn cầu, các quốc gia cùng tham gia cắt giảm thông qua việc xây dựng và vận hành Thị trường giao dịch tín chỉ giảm phát thải KNK (hay còn gọi là thị trường Các-bon).
- Tín chỉ các-bon (1 tín chỉ=1tấn CO₂td) là một loại "giấy tờ có giá" ghi nhận tương ứng với số lượng KNK được cắt giảm so với mức quy định (hoặc hạn ngạch được phân bổ) của cơ sở phát thải và được đơn vị có thẩm quyền thẩm định và phát hành cho đơn vị tạo ra nó.
- Trao đổi hạn ngạch phát thải KNK và tín chỉ các-bon là hoạt động mua bán, đấu giá, vay mượn, nộp trả, chuyển giao hạn ngạch, tín chỉ các bon trên sàn giao dịch tín chỉ các-bon.



KHÁI NIỆM THỊ TRƯỜNG CÁC-BON

Sẵn sàng trao đổi là sự sẵn sàng của cả tổ chức, cá nhân được điều tiết và tiếp cận dịch vụ trong hệ sinh thái giao dịch của thị trường Các-bon

Sẵn sàng về dịch vụ trong hệ sinh thái giao dịch tín chỉ Các-bon



Các chủ doanh nghiệp trao đổi trong sàn OTC
Tạo thị trường và thiết lập qui định mức trần



Cơ cấu nhà phát triển
Xác định và hỗ trợ đầu tư giảm phát thải



Sự sẵn sàng của các bên

- Tham gia chính sách
- Các hệ thống báo cáo
- Quản lý rủi ro
- Định giá Các-bon và kế hoạch đầu tư



Cơ quan kiểm kê và xác thực
Đảm bảo định giá chính xác



Các nhà cung cấp khác
Về kinh tế, pháp lý và chiến lược đầu tư

Đồ họa & Biên dịch: Phương Nam, nguồn: Vivideconomics



MỘT SỐ NGUYÊN TẮC XÂY DỰNG THỊ TRƯỜNG CÁC-BON

Trên thực tế, sự sẵn sàng cho thị trường Các-bon bao gồm nhiều nhóm năng lực và tiến trình khác nhau góp phần tạo ra trao đổi trên thị trường

	Sẵn sàng điều tiết	Sẵn sàng trao đổi
Sự ban hành chính sách 	<ul style="list-style-type: none"> — Hiểu rõ điều kiện từng quốc gia — Mục tiêu giảm phát thải rõ ràng 	<ul style="list-style-type: none"> — Phát triển các mối quan hệ với cơ quan điều phối và các doanh nghiệp khác nhằm xác định sớm các vấn đề kế hoạch
Hoạt động MRV 	<ul style="list-style-type: none"> — Hệ thống thu thập và báo cáo dữ liệu chặt chẽ, thống nhất 	<ul style="list-style-type: none"> — Xây dựng các tiến trình thu thập dữ liệu — Tiếp cận các dịch vụ xác thực
Sự tuân thủ 	<ul style="list-style-type: none"> — Cơ chế thực thi và chế tài xử phạt tin cậy 	<ul style="list-style-type: none"> — Quy định trách nhiệm rõ ràng — Tiếp cận nhà cung cấp các dịch vụ xác thực và kiểm toán
Hoạt động phân bổ hạn ngạch 	<ul style="list-style-type: none"> — Thực hiện đăng ký đối với các đơn vị kinh doanh — Có dữ liệu sản xuất và phát thải phục vụ phân bổ hạn ngạch tự do 	<ul style="list-style-type: none"> — Hiểu rõ kế hoạch phân bổ và các tác động của cạnh tranh
Hoạt động trao đổi/ Giao dịch 	<ul style="list-style-type: none"> — Có đăng ký hỗ trợ kinh doanh — Điều tiết thị trường tài chính đảm bảo sự ổn định và xử phạt các hành vi sai trái 	<ul style="list-style-type: none"> — Thị trường thanh khoản, hoạt động thông qua giao dịch trao đổi — Lồng ghép Các-bon vào quản lý rủi ro tài chính có quy mô lớn hơn



MỘT SỐ NGUYÊN TẮC XÂY DỰNG THỊ TRƯỜNG CÁC-BON

Khái niệm Công cụ định giá Các-bon (Carbon Pricing Instrument – CPI)

- Công cụ CPI đề cập đến cách thức sử dụng một hoặc nhiều chính sách để phân bổ chi phí cho việc giảm phát thải KNK trực tiếp, hoặc gián tiếp, hoặc chi phí để loại bỏ một lượng KNK trong khí quyển
- Các công cụ chính sách CPI khác nhau trên thế giới đã được hình thành, bao gồm khoảng 10 công cụ phổ biến khác nhau.



MỘT SỐ NGUYÊN TẮC XÂY DỰNG THỊ TRƯỜNG CÁC-BON

Công cụ CPI phổ biến

Điển hình và phổ biến nhất là Hệ thống giao dịch trao đổi phát thải (ETS) và Thuế Các-bon, Giao dịch cơ chế bù trừ (offset); cơ chế NAMA tín chỉ; cơ chế tín chỉ năng lượng tái tạo (Tín chỉ xanh), tín chỉ tiết kiệm năng lượng (Tín chỉ trắng) để loại bỏ cho các hoạt động kinh tế sử dụng nhiên liệu hóa thạch

Công cụ CPI phức tạp

Khi một số thị trường Các-bon đã phát triển hơn, các CPI còn bao gồm các cơ chế tín dụng xanh, tra phiếu xanh và các cơ chế cho dự án lĩnh vực AFOLU, cơ chế chi trả dịch vụ môi trường rừng dựa trên nhu cầu thị trường như REDD+...

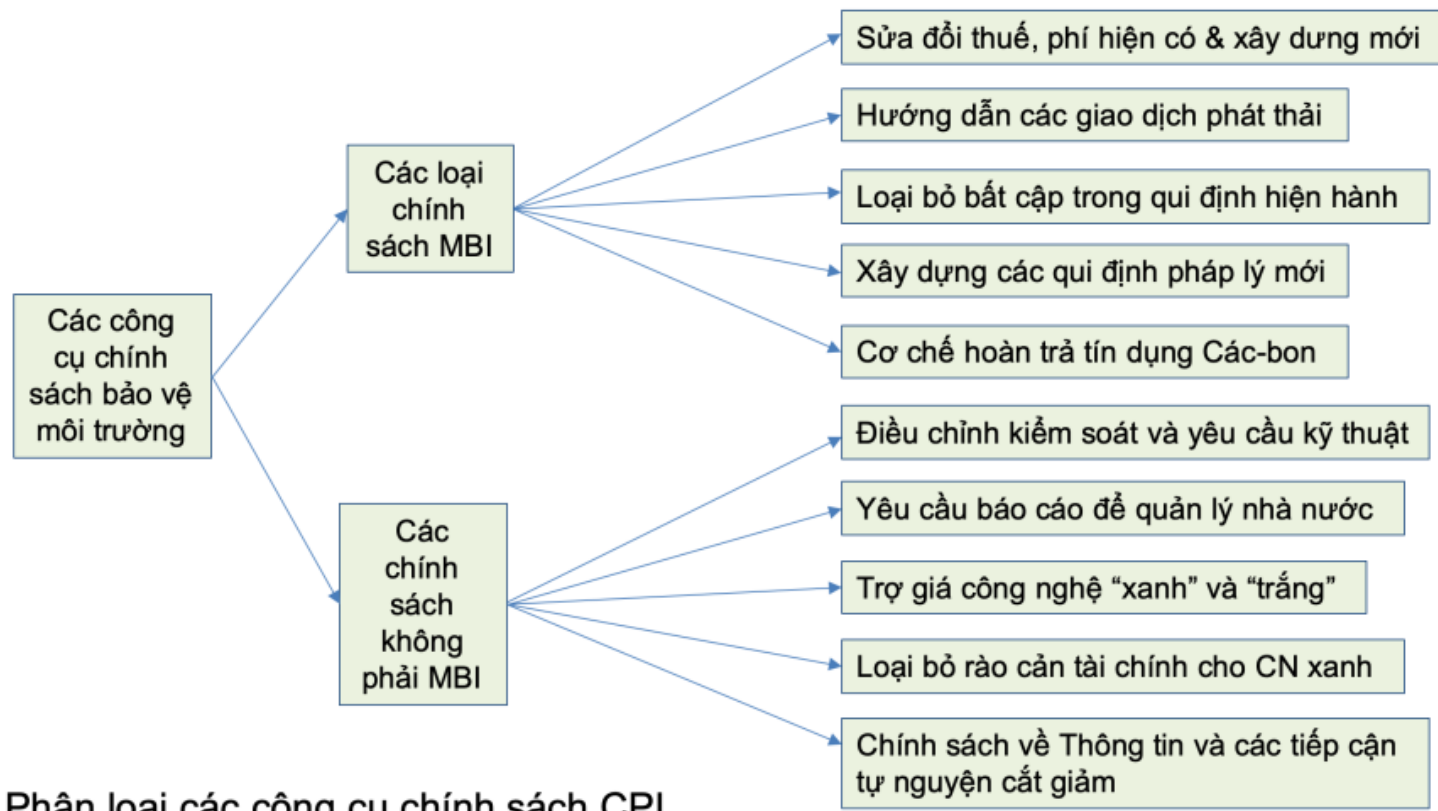
Kết hợp các Công cụ CPI

Một thị trường cácbon mới có thể áp dụng và thực hiện đồng thời nhiều Công cụ CPI một lúc để tạo lập nhu cầu thị trường và có đánh giá từ thực tiễn để điều chỉnh CPI.



NGUYÊN TẮC XÂY DỰNG THỊ TRƯỜNG CÁC-BON

Các công cụ chính sách khí hậu dựa trên thị trường (Market-Based Instruments - MBIs)



Phân loại các công cụ chính sách CPI

Đồ họa & Biên dịch: Phương Nam, <http://www.cecilia-eu.org/>



NGUYÊN TẮC XÂY DỰNG THỊ TRƯỜNG CÁC-BON


Liên minh châu Âu (EU) có sự kết hợp của các chính sách khí hậu thông qua các công cụ CPI. Những công cụ CPI này có thể được chia thành 2 nhóm khác nhau: Công cụ phi thị trường (non-MBIs) và dựa trên thị trường (MBIs). Khái niệm MBIs. Sự phân loại này dựa trên nghiên cứu CECILIA20501 năm 2006.








- Các MBI là các công cụ điều tiết gián tiếp, ảnh hưởng đến hành vi của các chủ thể bằng cách thay đổi cấu trúc khuyến khích kinh tế của họ.
- Chi phí từ các yếu tố ngoại cảnh môi trường, như KNK, thường không được phản ánh trong các quyết định tiêu dùng hoặc đầu tư, nhưng dù sao cũng được áp dụng cho các bên thứ ba.
- Các loại chính sách hoạt động bằng cách phản ánh tác động môi trường của một hành động nhất định thông qua gắn chi phí cho nó, để báo hiệu và tạo động lực cho cơ sở gây phát thải KNK sẽ cần giảm tác động trong tương lai.

Nguồn: <http://www.cecilia-eu.org/>

NGUYÊN TẮC XÂY DỰNG THỊ TRƯỜNG CÁC-BON



Chính sách 	Cân đối bù trừ (offsets)	Thuế Các-bon (Carbon tax)	Hệ thống giao dịch (ETS)
MRV 	Tự nguyện <i>(các đơn vị phát thải tự chọn theo năng lực)</i>	Chỉ trong ngành năng lượng	Tất cả các ngành
Tuân thủ 	Ít cơ sở phát thải KNK hơn nhưng có quy mô lớn hơn	Nhiều cơ sở phát thải KNK hơn nhưng có quy mô nhỏ hơn	
Phân bổ 	Từ cao xuống thấp Đấu giá trong các thị trường cạnh tranh	Bảng quy chuẩn Đấu giá trong các thị trường tập trung	
Giao dịch 	Giao dịch giữa doanh nghiệp với doanh nghiệp	Trực tiếp	Giao dịch dựa trên trao đổi



NGUYÊN TẮC XÂY DỰNG THỊ TRƯỜNG CÁC-BON

Lựa chọn công cụ định giá Cácbon: Chính sách khí hậu và thị trường Các-bon có các đặc điểm tạo ra sự khác biệt về cấp độ phức tạp theo công cụ CPI thích hợp tương ứng

Thiết kế phức tạp có thể mang lại toàn vẹn môi trường và hiệu quả, nhưng đòi hỏi mức độ sẵn sàng cao hơn

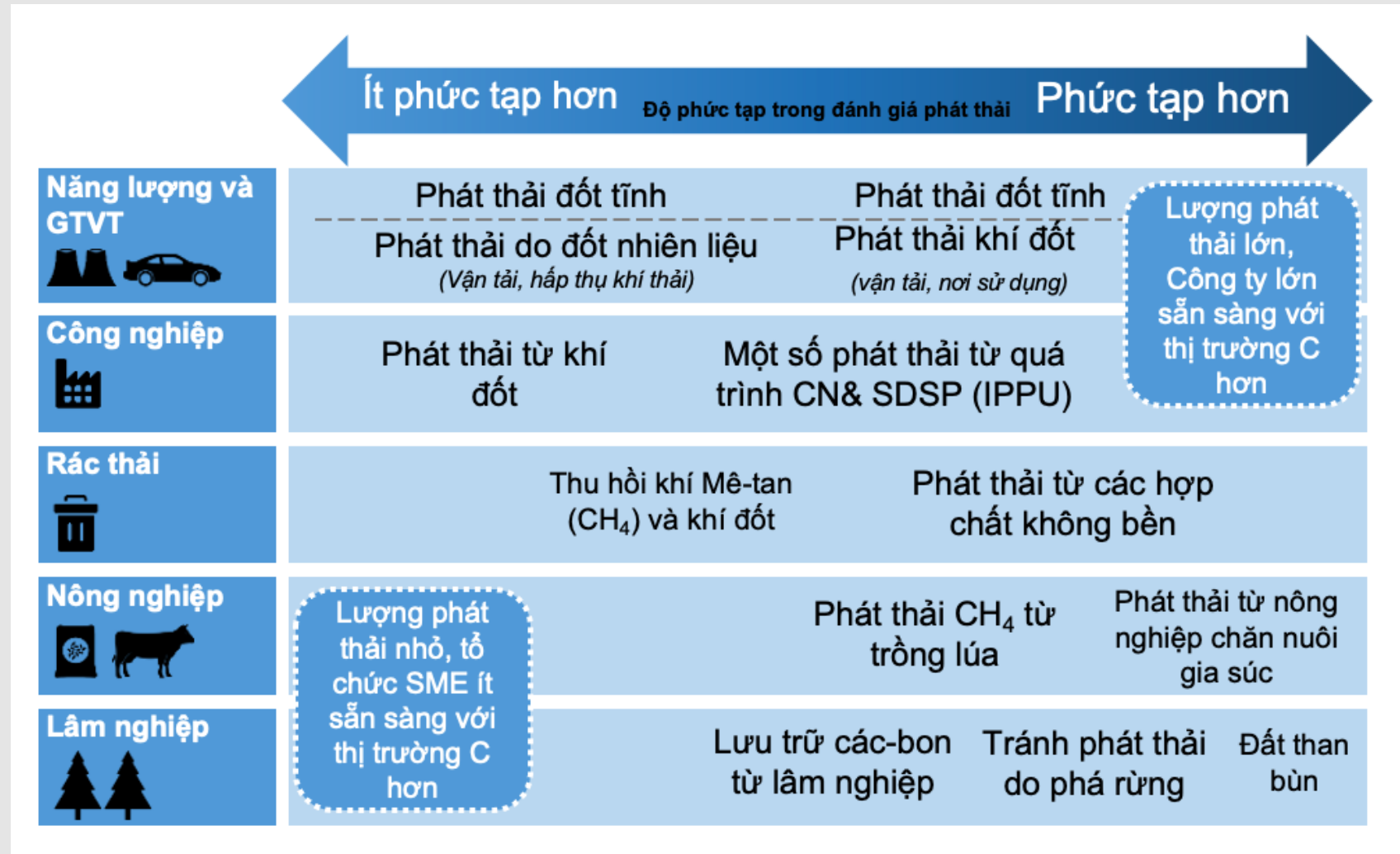


Chính sách	Cân đối bù trừ (offsets)	Thuế Các-bon (Carbon tax)	Hệ thống giao dịch (ETS)
MRV	Tự nguyện <i>(các đơn vị phát thải tự chọn theo năng lực)</i>	Chỉ trong ngành năng lượng	Tất cả các ngành
Tuân thủ	Ít cơ sở phát thải KNK hơn nhưng có quy mô lớn hơn		Nhiều cơ sở phát thải KNK hơn nhưng có quy mô nhỏ hơn
Phân bổ	Từ cao xuống thấp	Bảng quy chuẩn	
	Đấu giá trong các thị trường cạnh tranh	Đấu giá trong các thị trường tập trung	
Giao dịch	Giao dịch giữa doanh nghiệp với doanh nghiệp	Trực tiếp	Giao dịch dựa trên trao đổi

Đơn giản hơn với các doanh nghiệp lẻ nhưng hệ thống lại phức tạp



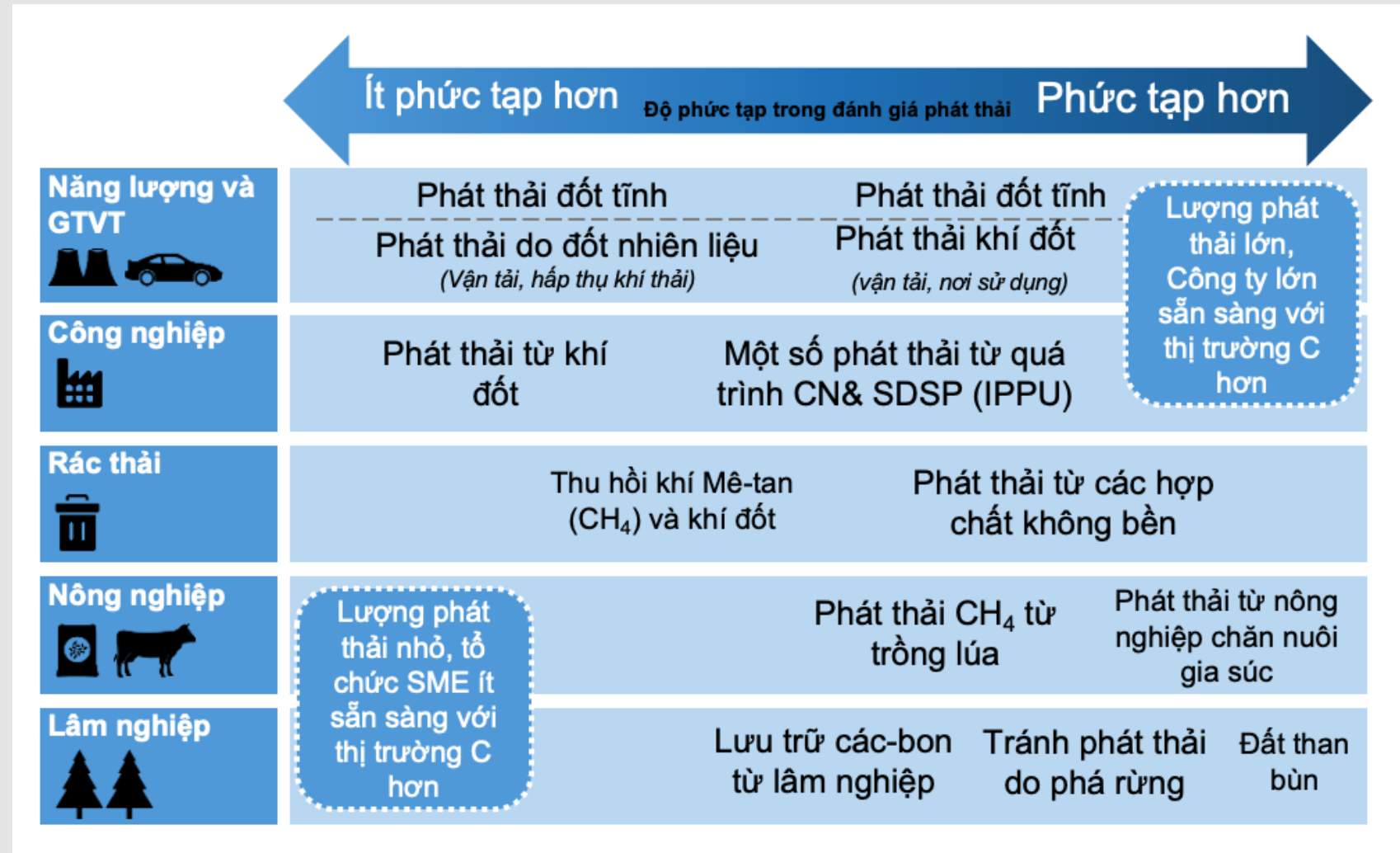
NGUYÊN TẮC XÂY DỰNG THỊ TRƯỜNG CÁC-BON



NGUYÊN TẮC XÂY DỰNG THỊ TRƯỜNG CÁC-BON

Đánh giá mức phát thải có kiểm chứng của thị trường các-bon:

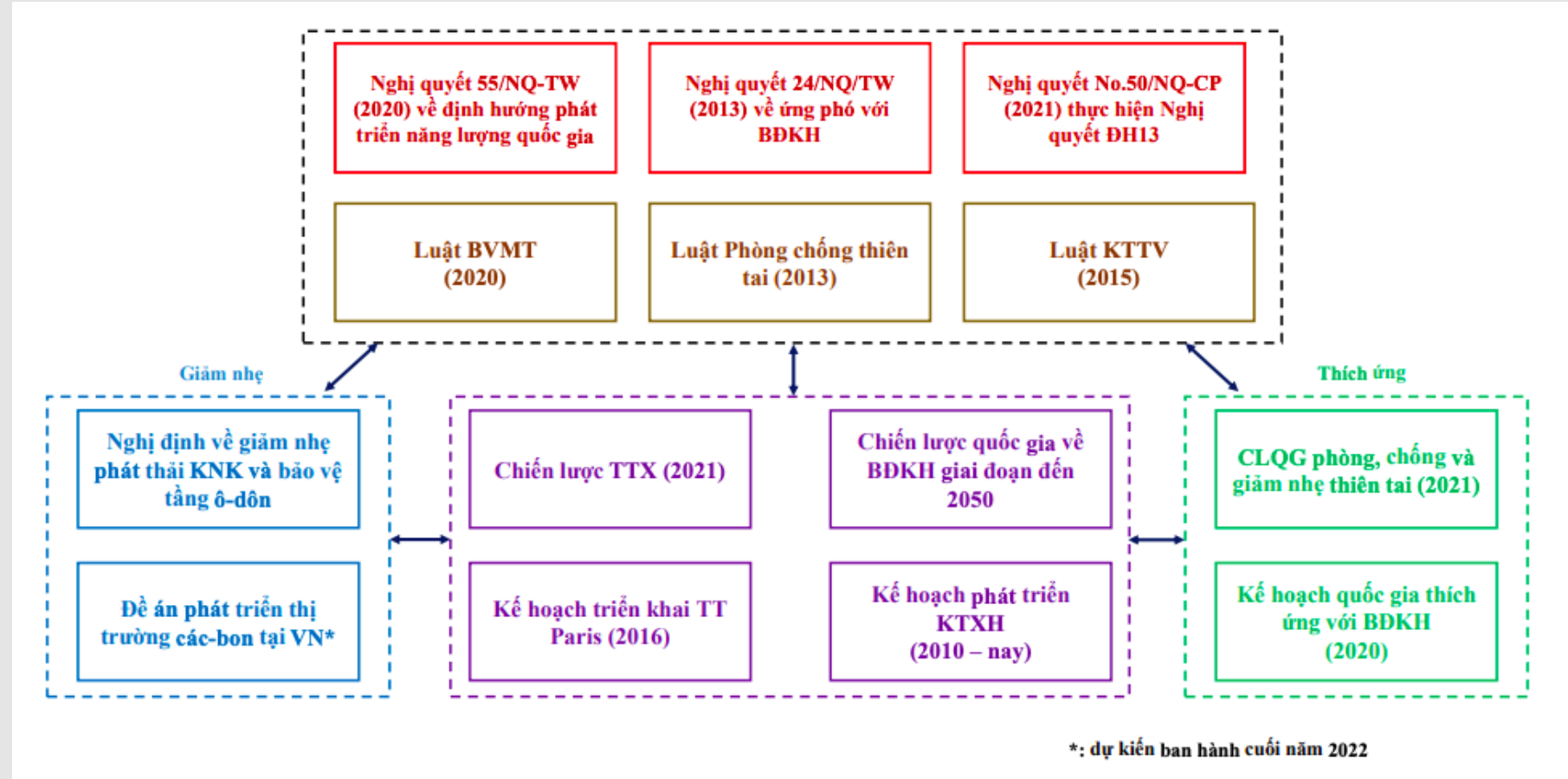
Mức độ đánh giá lượng phát thải KNK có kiểm chứng tác động đến sự phức tạp và năng lực quản lý của các thực thể liên quan



CHÍNH SÁCH CỦA VIỆT NAM LIÊN QUAN

Chính sách khí hậu của Việt Nam hiện hành:

- Đã hình thành được khung cơ chế, chính sách để quy định các nền tảng ban đầu của thị trường các-bon
- Là căn cứ pháp lý để tạo dựng các thực thể liên quan trong thị trường
- Tiếp tục hoàn thiện các hướng dẫn kỹ thuật và hệ thống vận hành tiếp theo...



Nguồn: Cục BĐKH, Bộ TN&MT

CHÍNH SÁCH CỦA VIỆT NAM LIÊN QUAN



Luật Bảo vệ môi trường 2020 có hiệu lực từ 01/01/2022

Điều 139: Tổ chức và phát triển thị trường các-bon quy định Thị trường các-bon trong nước gồm các hoạt động trao đổi hạn ngạch phát thải KNK và các tín chỉ các-bon thu được từ cơ chế trao đổi, bù trừ tín chỉ các-bon trong nước và quốc tế phù hợp với quy định của pháp luật và điều ước quốc tế mà Việt Nam là thành viên

Nghị định số 06/2022/NĐ-CP quy định giảm nhẹ KNK & bảo vệ tầng Ô-dôn có hiệu lực từ ngày 07/01/2022 tại Mục 2, Chương II: Tổ chức và phát triển thị trường các-bon quy định:

- Đối tượng tham gia thị trường các-bon trong nước (Đ16)
- Lộ trình phát triển, thời điểm triển khai thị trường các-bon trong nước (Đ17)
- Xác nhận tín chỉ các-bon, hạn ngạch phát thải KNK được giao dịch trên sàn giao dịch của thị trường các-bon trong nước (Đ18)
- Trao đổi hạn ngạch phát thải KNK và tín chỉ các-bon trên thị trường các-bon trong nước (Đ19)
- Đăng ký chương trình, dự án theo cơ chế trao đổi, bù trừ (Đ20)
- Trách nhiệm phát triển thị trường các-bon trong nước (Đ21)



CHÍNH SÁCH CỦA VIỆT NAM LIÊN QUAN

2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	...
Cơ chế trao đổi, bù trừ tín chỉ các-bon										
Giai đoạn chuẩn bị			Giai đoạn triển khai							
<ul style="list-style-type: none"> - Xây dựng phương pháp luận - Hướng dẫn MRV - Hướng dẫn xây dựng dự án - Cơ chế tài chính ... 			<ul style="list-style-type: none"> - Thí điểm đối với ngành chất thải - Kết nối với các cơ chế quốc tế khác - Mở rộng phạm vi 							
Hệ thống trao đổi hạn ngạch phát thải khí nhà kính										
Giai đoạn chuẩn bị				Giai đoạn thí điểm		Giai đoạn triển khai				
<ul style="list-style-type: none"> - Kiểm kê KNK - Xác định tổng hạn ngạch - Phương pháp phân bổ hạn ngạch - Hệ thống đăng ký - Cơ chế tài chính - Bộ máy quản lý ... 				<ul style="list-style-type: none"> - Nhiệt điện - Thép - Xi măng 		<ul style="list-style-type: none"> - Mở rộng phạm vi - Kết nối với thị trường quốc tế 				



Nguồn: Cục BDKH, Bộ TN&MT

KHUYẾN NGHỊ HOÀN THIỆN THỊ TRƯỜNG CÁC-BON CỦA VIỆT NAM

- Sự sẵn sàng về thị trường các-bon đòi hỏi sẵn sàng cả về điều tiết và trao đổi nhằm thực hiện định giá các-bon với công cụ CPI phù hợp và đạt được sự toàn vẹn môi trường và hiệu quả kinh tế cao
- Các hệ thống thị trường C phức tạp hơn thường có nhiều khả năng mang lại kết quả mong đợi hơn nhưng cũng đòi hỏi các cấp độ sẵn sàng cao hơn để có thể hoạt động một cách hiệu quả



KHUYẾN NGHỊ HOÀN THIỆN THỊ TRƯỜNG CÁC-BON CỦA VIỆT NAM

- **Cơ chế bù trừ (offset)** được phản ánh trong kế hoạch định giá các-bon. Mức độ điều chỉnh cho thấy năng lực khác nhau của chính phủ, ngành, địa phương và doanh nghiệp
- Mức độ sẵn sàng thường ở mức thấp khi giá các-bon được đưa ra nhưng sẽ đạt mức cao hơn khi các doanh nghiệp và cơ quan điều tiết tìm hiểu và có thể xử lý được sự phức tạp gia tăng của hệ thống giao dịch tín chỉ các-bon
- Các nước đang phát triển có thể thực hiện các chính sách đơn giản khi cấp độ sẵn sàng ở mức thấp, và chuyển sang các chính sách phức tạp hơn theo thời gian



KHUYẾN NGHỊ HOÀN THIỆN THỊ TRƯỜNG CÁC-BON CỦA VIỆT NAM

Lựa chọn qui mô để xây dựng và vận hành của thị trường các-bon:

Việt Nam cần có kế hoạch phát triển đồng thời nhiều chính sách liên quan bên cạnh sự chuẩn bị về điều tiết thị trường các-bon (phân bổ hạn ngạch...) và cách thức giao dịch (VD. sàn giao dịch điện tử, lưu ký giấy tờ có giá, đầu cơ, giao dịch sơ cấp)...



Đồ họa & Biên dịch: *Phuong Nam*, nguồn: *Vivideconomics*

XIN TRÂN TRỌNG CẢM ƠN

Thông tin chi tiết, xin liên hệ:

TS. Nguyễn Phương Nam

www.klinova.vn

